

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

tudjuk oldani az új technológiákra való áttérést gépimport segítségével. A továbbfejlődéshez azonban új ipari bázisra van szükség. A nagyüzemi mezőgazdaság — a termelőerők és termelési viszonyok közötti összhang törvényszerűségeinél fogva — elemi erővel ki fogja ezt az új háttérrel kényszeríteni.

A „biológiai ipar” kialakulása tehát társadalmi szükségszerűség.

A FEJLŐDÉSI TENDENCIÁK VALÓSZÍNŰSÉGE

Hol a jövőkutatás határa? Nyilvánvalóan az a távlat jelenti az ésszerűségi határt, ami a beavatkozás szükségessége és lehetősége alapján határozható meg.

A tudományos sejtések, vagy felismerések meghatározzák ezt az időtávot. Tudnunk kell, hogy a jövő milyen elemét, milyen időtávra, milyen biztonsággal tervezhetjük. A műtrágya-szükséglet például hosszú távra is viszonylag nagy biztonsággal előre becsülhető. Semmitmondóak viszont az esetenként elkészülő részletes, távlati növényvédőszer-prognózisok, sőt minél részletesebbek, annál semmitmondóbbak. Egyes „tervezhetetlen” területek azonban törvényszerűen ilyenek. Ezért nem

az a logikus következtetés, hogy e területek miatt az egész jövőkutatás nélkülözi a valószínűségi esélyt. Ellenkezőleg, e törvényszerűségek jelentik azokat a fix pontokat, amelyeknek felismerése lehetővé teszi, hogy megtaláljuk a célszerű tervezési módszereket. A növényvédőszer-prognózisok lehetetlenülésének például az az oka, hogy 4—5 évenként új választék alkalmazása válik szükségessé a korszerű termelésben. Tervezhető tehát az a gyártási kapacitás, amely az új termékek mindenkori arányát ennek a törvényszerűségnek a felismerésével biztosítja.

Az extrapolált jövő-elemek logikai alapon történő összeillesztése valószínűségi sávok meghatározását teszi lehetővé. Üzemeink azonban nem érzékelik eléggé a műszaki haladást kikényszerítő erők hatását. A legkorszerűbb kukoricagépsor például 50 ezer dollár. Ez a konjunkturális világpiaci kukoricaár mellett 40 vagon termék ára, de üzemeink ilyen gépsorhoz csak 300 vagon termék árának megfelelő összegért jutnak. Érdemes lenne megvizsgálni, hogy az élő és a tárgyasult munka értékelése mennyiben segíti a perspektivikus megoldások gazdasági kényszerre válását.

Fekete György dr.

SZAKIRODALOM

DIMÉNY IMRE:

AZ ÁLLATTARTÁS GÉPESÍTÉSÉNEK ÖKONÓMIÁJA

(Akadémiai Kiadó, Bp. 1973. 248 oldal)

Két esztendeje sincs, hogy hasonló jellegű írás jelent meg a szerző tollából: *A gépésítés ökonómiája a mezőgaz-*

daságban címmel. A mondanivalójában, szemléletében egyaránt újszerű munka kritikai visszhangjából annak idején helyel-közzel bizonyos hiányérzet is csendült ki. Egyik-másik bíráló ugyanis kevesellette vagy rövidellette az állattartással foglalkozó fejezeteket. Nyilván ezekre a kifogásokra is válasz a most megjelent kötet, amely a fő állatfajok tartástechnológiáit a gazdaságosság oldaláról veszi szemügyre.

Olyan metodikával kellett megközelíteni a célt, amely összehangolja a tenyésztési, a műszaki és ökonómiai szempontokat, de úgy, hogy közben az egyetemes összefüggések sem sikkadhatnak el.

Ebben a törekvésben fogant minden bizonnyal a mű szerkezete és a tárgykörök kibontása is, hiszen mindkettő a rendszerszemlélet mezőgazdasági alkalmazására épül.

Magától értetődik, hogy egyes esetekben elkerülhetetlenné vált a hivatkozás az előző, talán többet markoló kötetre, amikor annak általános megállapításait alkalmazta a szerző az állattartási ágazatokra.

Az első rész (*Az állattartás helyzete és fejlődése*) lényegében még csak a terv- és ténytérképeket fordítja le a gyakorlat nyelvére, akár a szarvasmarha-, a sertés-, a juh- és a kisállattenyésztés, akár a halászat állapotát és kilátásait körvonalazza. A hozzá szorosan kapcsolódó második rész már sokkal mélyebbre hatol, amikor az egyes ágazatok műszaki fejlesztésének kölcsönhatásait taglalja. Mivel az összefüggés-vizsgálat ezen a területen a szerző szűkebb kutatási témájához kapcsolódik, kétségtávolan behatóbban foglalkozik vele, anélkül, hogy a megszabott kereteket túllépné. Kiváltképpen figyelemre méltók azok a gondolatok, amelyekkel az élő munka helyettesítésének emberi és ökonomiai oldalát világítja meg, különös tekintettel a mezőgazdasági munkaerő mozgására, s az azt befolyásoló ergonómiai környezetre. Ugyancsak hasznosak és tanulságosak azok a számítási eljárások, amelyeket a beruházások gazdasági megítéléséhez javasol.

A harmadik rész — meglehetősen szerénységgel — *Az állattartás technológiai és géprendszerei* címet viseli. Voltaképpen ebben a részben kell az elméletnek a gyakorlat próbáját kiállnia; tehát ez tarthat a gazdasági vezetők, szakemberek legbehatóbb érdeklődésére számot.

Ezúttal a szerző két úton közelíti meg a kívánatos célt. Résztart a szabatos modellszámítások eredményeit, részint a valós üzemi példákat közli, a helyi adatok értékelése nyomán. Ebből az értékelésből derül ki, hogy egy-egy telep vagy teleprendszer, illetve tech-

nológia — önmagában — sohasem tekinthető gazdaságosnak vagy gazdaságtalannak, jövedelmezőnek vagy veszteségesnek. Nem kétséges: a gazdaságosság és a jövedelmezőség (ezt a ténytérképek meggyőzően bizonyítják) a jelenlegi árszerkezetben már adott lehetőség. De minden esetre olyan lehetőség, amely a közrejátszó feltételek és alkotóelemek szoros együttműködésében bontakozik ki. Vagyis a korszerű technikai-kémiai segédeszközök csak akkor válnak igazán hatékonyvá, ha a fajta és a tenyésztési-tartási eljárás megválasztása hozzájuk igazodik, egyszerűsíti a szaktudás, szakértelem megfellel a támasztott követelményeknek.

Talán éppen ez a *Dimény Imre* könyvéből lesűrhető tanulságok közül az egyik legfontosabb: egy-egy állattartási ágazat tartástervezése csak akkor váltja be a hozzá fűzött reményeket, ha a rendszer bemenete — vagyis az élő- és holtmunka-ráfordítás, valamint a teljes termelési folyamat irányítása minden vezetési és ökonomiai igényt kielégít.

Vonatkozik ez az érthető módon legbővebben tárgyalt szarvasmarha-ágazatra, de hasonlóképpen a sertés-, a juh-, a baromfi (tyúk, lúd, pulyka, kacsák) -ágazatra, sőt a húsnyúlágazatra is.

Az üzemi adatokból táplálkozó ökonomiai kalkulációkkal feltárt üzemi példák közül különösen meggyőzőek a tanulságokkal szolgál az Alagi ÁTG, a Lajta-Hansági ÁG, a balatonszabadi November 7. Tsz szarvasmarha-telepének elemzése; a Gi-Gi, a Lohmann, az Agrokompex és a Mezőpanel sertéstelep; a bábolnai, a hortobágyi és a hógyszói juhászat számszaki vizsgálata. A baromfitartási rendszerek közül a bábolnai (tyúk), a nádudvari (pulyka) és a kacsatartási modell ad ugyancsak érdekes tájékoztatást. Külön említést érdemelnek a Bikali ÁG húsnyúltelepének elgondolkodtató adatai.

Az árakban (már a kézirat elkészülte,

1973. áprilisa óta) bekövetkezett változások esetleg kihatnak egy-két számvetés néhány tételére, módosítva a kapott végeredményt. Ezek a módosulások azonban nem lényegesek. A szerző amúgy sem törekedhetett arra, hogy minden gazdaság valamennyi adottsága közé érvényes, egyértelmű útbaigazítást nyújtson. Sokkal inkább azt tűzte ki célul, hogy segítsen eligazodni a sokféle tényező kölcsönhatásának szövevényében. Ehhez a tevékenységhez pedig jól használható eljárást ad.

Arra viszont nyomatékosan felhívja a figyelmet — közvetlenül is, közvetve is —, hogy a népgazdasági, üzemi és egyéni érdekek csakis az ökonomiai szemlélet jegyében hozhatók egyensúlyba. Ehhez tartozik a zootechnika,

a gépesítés és építésszel összehangolása.

Valószínűleg lesznek fejezetek, amelyek nem támasztják a teljesség igényét (pl. a halászat elemzése), vagy éppen vitákat válthatnak ki (pl. egyes teleprendszerek bírálata). Az ilyen jellegű viták azonban feltétlenül termékenyek, s végeredményben előbbre viszik az ügyet. Anélkül, hogy a könyv értékét bármennyire is csökkentenék.

Előszavában a szerző félreérthetetlenül utal rá, milyen nehéz a mai szakönyv-kiadásunkban lépést tartani az egész élelmiszer-gazdaságunkra jellemző rohamos műszaki fejlődéssel. Mégis rácafol erre saját írásával, amelyben maradandó ismereteket ad közre.

Sárközy Péter dr.

ZSUFFA ERVIN:

A TERMELŐSZÖVETKEZETEK KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGÉNEK TOVÁBBFEJLESZTÉSE

(Kossuth Könyvkiadó, 1972.)

Zsuffa Ervinnek a Kossuth Könyvkiadó „Új falu” című könyvsorozatának újabb köteteként megjelent írása elmélyült és igényes munka, nagy hozzáértéssel és világos elvi alapokon állva mutatja be a témát.

Szerkezetileg két részre különül a monográfia: a négy nagyobb fejezetből álló tanulmányra és a témával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazó függelékre.

Az első fejezet a mezőgazdasági termelés és az egyéb tevékenységek társításának kérdéseivel foglalkozik. A szerző az egész sor kiegészítő tevékenységgel foglalkozó paraszti gazdálkodás hagyományából indul ki, megállapítja továbbá, hogy a kapitalista országokban levő gazdaságok tevékenységének és jövedelmének jelentős hányadát teszik ki

a mezőgazdasági jellegű ágazatok, s az utóbbi időben a szocialista országokban — főleg a Szovjetunióban — is egyre nagyobb szerepet kap a kollektív gazdaságok építőipari és élelmiszer-feldolgozó tevékenysége.

A mezőgazdasági üzemek tevékenységi körének fejlődése és bővülése többféle okra vezethető vissza, ezeket a szerző egyenként sorra véve értékeli. Különösen fontosnak kell tartanunk ezek közül azt az alapvető szempontot, mely szerint a termelőszövetkezetek kiegészítő, melléüzemági tevékenysége teljesen meglerő társadalmi igényt elégít ki, akár a termelők (tagság), akár pedig a fogyasztók szemszögéből nézzük a kérdést.

Zsuffa Ervin nem keresi a termelőszövetkezet tevékenységi köre bővítését tiltó korábbi rendelkezések megalapozottságát és célját, monográfiájának második nagyobb fejezetében elsősorban azt vizsgálja, hogy a jogszabályok enyhítése nyomán elsősorban mely területeken bővült a szövetkezetek kiegészítő tevékenysége.

Viszonylag részletesen foglalkozik a